21 501-31 **Raad voor de Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken**

Nr.

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld … 2026

In de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid bestond bij enkele fracties de behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de op 5 oktober 2026 ontvangen Geannoteerde agenda Formele Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid (WSB) d.d. 19 oktober 2026 (Kamerstuk - 2026Z21021)

Bij brief van … 2026 heeft de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid deze beantwoord. De vragen en opmerkingen van de fracties en de antwoorden van de minister zijn hieronder afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,

Van der Lee

Adjunct-griffier van de commissie,

Van Mullekom

Inhoudsopgave

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

Vragen en opmerkingen van de leden van de PRO-fractie

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

Vragen en opmerkingen van de leden van de JA21-fractie

II Antwoord/Reactie van de minister

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de stukken ter voorbereiding voor de Raad voor Werkgelegenheid en Sociaal Beleid op 19 oktober 2026.

De leden van de D66-fractie zijn verheugd met de voortgang op de IORP-II richtlijn. Deze leden hebben in vorige verslagen aandacht gevraagd voor enkele knelpunten. Deze leden zien dat in de Raadspositie enkele van deze knelpunten zijn weggenomen. Daarbij vinden deze leden het wel belangrijk dat het doel van het voorstel, een meer harmonieus en sterk pensioenstelsel in Europa, blijft geborgd. Hoe apprecieert de minister de Raadspositie in het licht van de oorspronkelijke doelstellingen?

Antwoord
Het kabinet ziet de noodzaak om de opbouw van aanvullend pensioen in de EU te versterken, zodat in het licht van de vergrijzing en de druk op publieke pensioenstelsels zowel een adequaat pensioeninkomen wordt gewaarborgd als huishoudelijk spaargeld effectiever wordt gemobiliseerd voor productieve, innovatieve langetermijninvesteringen in de EU-economie. Tegelijkertijd benadrukt het kabinet dat pensioenproducten niet alleen financiële producten zijn, maar dat de wijze waarop een pensioenstelsel in een lidstaat bestendig kan worden ingericht, sterk samenhangt met de sociale en culturele context in die lidstaat. In dit verband is het kabinet van mening dat bij de vormgeving van Europese regels ten aanzien van het versterken van nationale pensioenstelsels gewaarborgd moet zijn, dat deze regels geen afbreuk doen aan al goed werkende pensioenstelsels zoals dat van Nederland. Het kabinet zet daarbij in op minimumharmonisatie, zodat voldoende ruimte blijft voor de specifieke nationale kenmerken.

In algemene zin was het kabinet positief over de nadruk in het oorspronkelijke voorstel op transparantie, schaalvoordelen, kosteninzicht en deelnemersbescherming, omdat deze bijdragen aan het vertrouwen in aanvullende pensioenregelingen. Dit sluit in beginsel goed aan bij de nationale beleidsdoelen.

De oorspronkelijke doelstellingen van het Commissievoorstel zijn niet allemaal volledig overeind gebleven in de Raadspositie. In de Raadsonderhandelingen was er beperkte steun voor de inzet van de Commissie op schaalgrootte en consolidering. Op bepaalde onderdelen, zoals het pensioen tracking systeem, vond de Raad dat dit inmenging betrof met nationale stelsels. In de Raad was er, in lijn de Nederlandse inzet, steun voor het uitgangspunt van minimumharmonisatie.

Het kabinet had zich op bepaalde onderdelen, zoals het introduceren van pensioen tracking systemen, een ambitieuzere Raadspositie kunnen voorstellen. Tegelijkertijd is het kabinet nog steeds overtuigd dat het pensioenpakket ook in deze vorm kan bijdragen aan meer aanvullende pensioenopbouw in de EU en is het kabinet positief over het feit dat de Raadspositie de gevolgen voor de regeldruk van Nederlandse fondsen en uitvoerders in

belangrijke mate beperkt. De onderhandelingen zijn nog niet afgerond, het EP moet nog een positie bepalen en daarna volgen de triloogonderhandelingen.

De leden van de D66-fractie kijken ook met interesse naar de voorstellen uit het Fair labour mobility-package.

De leden van de D66-fractie zien grote toegevoegde waarde in het actueel kunnen controleren van sociale zekerheidsdocumenten als gevolg van het ESPASS-voorstel. Zowel bedrijven als overheden zouden hierdoor sneller informatie kunnen verifiëren, zo lezen deze leden. Deze leden merken daarbij echter wel op dat het gebruik van de digitale documenten vrijblijvend is. In hoeverre verwacht het kabinet dat dit voorstel bijdraagt aan het kunnen terugdringen van fraude, zo vragen deze leden. Kan de minister in het BNC-fiche aangeven welke mogelijke verbeteringen er op dit vlak nog kunnen worden doorgevoerd?

Antwoord
Het ESSPASS-voorstel introduceert een digitaal kader voor het aanvragen, afgeven en grensoverschrijdend verifiëren van sociale-zekerheidsdocumenten. Toezichthouders en andere verificateurs (zoals zorgaanbieders) krijgen de beschikking over verifieer-applicaties, waarmee zij op de werkvloer of bij de zorgverlener in enkele seconden kunnen controleren of een document is afgegeven door een bevoegde instantie en na afgifte niet is gewijzigd, vervalst, ingetrokken of verlopen. Het kabinet staat positief tegenover bovenstaande omdat het kan helpen fraude tegen te gaan. Het wordt geen verplichting voor gebruikers om een digitale kaart in de EU-wallet te gebruiken. Dit is bijvoorbeeld van belang voor mensen die minder digitaal vaardig zijn, niet over een smartphone beschikken of andere redenen hebben om de EDI-wallet niet te gebruiken. Fysieke kaarten worden wel aangevuld met extra elektronische beveiligingskenmerken, wat bijdraagt aan het voorkomen van fraude.

De leden van de D66-fractie kijken positief naar de voorstellen om de overdraagbaarheid van kwalificaties en vaardigheden zowel binnen de EU als vanaf buiten de EU te verbeteren. Deze leden hebben bij de informele Onderwijsraad hier al vragen over gesteld aan de minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschap. Deze leden merken daarmee op dat verschillende bewindspersonen aan de lat staan voor het Fair labour mobility-package. Hoe bewaart het kabinet de samenhang tussen de voorstellen en de onderlinge coördinatie, zo vragen deze leden. Deze leden lezen ook dat vaardigheden (“skills”) makkelijker vergelijkbaar worden. Hoe kijkt de minister hiernaar, ook in het licht van het nationale skillspaspoort?

Antwoord
De publicatie van de voorstellen binnen het *Fair Labour Mobility* pakket, waaronder voorstellen voor de overdraagbaarheid van kwalificaties en vaardigheden, raken verscheidene beleidsterreinen. In algemene zin staat het kabinet positief tegenover de doelstelling van de Commissie om vaardigheden en kwalificaties transparanter en eenvoudiger overdraagbaar te maken. Het kabinet bewaakt de samenhang tussen de voorstellen en de onderlinge coördinatie via de reguliere interdepartementale afstemmingsgremia. Op korte termijn ontvangt uw Kamer de BNC-fiches over de voorstellen, waarin onder meer inhoudelijk wordt ingegaan op het voorstel over de vergelijkbaarheid van vaardigheden.

In het verslag van de Raad WSB van 9 maart schreef de minister dat hij heeft gepleit voor “juridische verheldering van het wettelijk kader rondom de detachering van derdelanderwerknemers, zo lezen de leden van de D66-fractie. Deze leden lezen dat de jurisprudentie op dit terrein nu verschillend zou worden geïnterpreteerd door lidstaten, wat zowel de bescherming van derdelanderwerknemers tegen misbruik en uitbuiting als

een gelijk speelveld tussen bedrijven ondermijnt. Voorziet het voorstel van de commissie voldoende op dit punt, zo vragen deze leden.

Antwoord
In de overkoepelende Mededeling[1] bij het *Fair Labour Mobility* pakket kondigt de Europese Commissie aan dat zij manieren zal zoeken om het juridisch kader rondom de detachering van derdelanders te verduidelijken. Het kabinet zet zich in voor verduidelijking op dit vlak. Duidelijke regels dragen bij aan een gelijk speelveld voor bedrijven, de bescherming van werkenden en een effectieve handhaving, en gaan onrechtmatige detachering tegen.

Verder begrijpen de leden van de D66-fractie dat ook het verstevigen van de European Labour Authority (ELA) onderdeel is van het voorstel. Deze leden zien dat Nederland, gelet op de open economie en grote populatie arbeidsmigratie, een groot belang heeft bij een effectievere samenwerking met arbeidsinspecties uit andere lidstaten om een Europees gelijk speelveld te waarborgen en misstanden effectiever aan te pakken. Hoe kijkt de minister naar de uitbreiding van het mandaat, zo vragen deze leden. Volstaan de voorgestelde aanpassingen inderdaad om krachtiger Europees op te treden?

De leden van de D66-fractie lezen dat de ELA voorts organisaties kan financieren die werknemers en werkgevers adviseren grensoverschrijdend werken of in een andere lidstaat werken. Hoe verhoudt deze inzet zich tot reeds bestaande Nederlandse initiatieven hiertoe, zoals Work in NL, zo vragen deze leden.

Antwoord
Het kabinet is het met de leden van D66 eens dat grensoverschrijdend toezicht op de naleving van regelgeving bij arbeidsmigranten vraagt om een intensieve samenwerking tussen autoriteiten van verschillende lidstaten. De ELA speelt hierin een belangrijke rol. In aanloop naar de herziening van het mandaat van de ELA heeft Nederland dan ook gepleit voor het versterken van het mandaat van de ELA zodat de ELA haar taken nog doeltreffender kan uitvoeren. Daarbij heeft Nederland, in lijn met het eerder gedeelde *position paper*[2], specifiek ingezet op: (1) een sterkere rol van de ELA ten aanzien van (gedetacheerde) derdelanders, (2) een ruimer onderzoeksmandaat voor de ELA, met name op het terrein van persoonsgegevensverwerking, (3) een meer proactieve rol voor de ELA bij het initiëren en coördineren van gezamenlijke inspecties, en (4) betere toegang tot relevante informatie voor arbeidsmigranten. Het voorstel van de Commissie sluit goed aan bij deze inzet. Een meer gedetailleerde appreciatie van het voorstel ontvangt uw Kamer binnenkort in de vorm van een BNC-fiche.

Ook vragen de leden naar het voorstel van de Commissie om de ELA de mogelijkheid te geven om, binnen de daarvoor geldende EU-kaders, subsidies te verstrekken aan lokale en regionale organisaties die werknemers en bedrijven ondersteunen bij werken over de grens. Het kabinet interpreteert dit voorstel zo dat de informatieactiviteiten van de ELA-subsidieontvangers en de nationale activiteiten op dit gebied naast elkaar kunnen bestaan. Het is daarmee aanvullend op de nationale inzet van Work in NL en draagt tevens bij aan samenwerking van Work in NL met initiatieven in andere EU-landen, waardoor ook meer mogelijkheden ontstaan om grensoverschrijdende hulp te bieden.

[1] https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/document/download/80cf3f96-c236-4629-8feb-aece67e4a84b_en?filename=Placeholder_Communication%20on%20Fair%20Labour%20Mobility%20Package.pdf
[2] https://open.overheid.nl/documenten/92444fcf-870c-4224-8721-ddc0cdf01a86/file

De leden van de D66-fractie zijn vanzelfsprekend verheugd om te lezen dat de EU een minimumbeschermingsniveau wil scheppen om discriminatie op gebied van godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid buiten de arbeidsmarkt tegen te gaan.

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het voorlopig politiek akkoord vrijwillig gezamenlijk elektronisch meldformulier grensoverschrijdende detachering (E-declaration).

De leden van de VVD-fractie zijn blij met de inzet van Nederland voor het niet expliciet verbieden van voldoende ruimte voor de nationale controleplicht, maar ziet in het verslag ook dat er nog onduidelijkheid is over de ruimte voor controleplicht bij deelname. Wanneer verwacht de minister hier meer duidelijkheid over te kunnen geven? Deze leden vinden het belangrijk dat er voldoende ruimte blijft voor de nationale controleplicht. Daarnaast zijn deze leden positief over de verminderde regeldruk als gevolg van dit initiatief, maar zijn er zorgen over de effectiviteit door de vrijwillige deelname (opt-in). Kan de minister een indicatie geven van de te verwachten effectiviteit van dit initiatief gegeven de opt-in systematiek? Is al bekend welke andere landen voornemens zijn zich aan te melden en hoe verhouden deze landen zich tot de landen waar Nederlandse bedrijven de meeste werknemers inzetten?

Antwoord
Het kabinet deelt de mening van de leden van de VVD-fractie dat de E-declaration voldoende ruimte moet bieden voor de controleplicht bij deelname. De controleplicht draagt bij aan zuiverdere data en voorkomt dat bij de melding foutieve informatie wordt opgegeven door de dienstverrichter. Het kabinet heeft zich dan ook ingezet voor behoud van de controleplicht tijdens de onderhandelingen en is dus tevreden dat dit in het voorstel niet expliciet wordt verboden.

Het kabinet onderschrijft het doel van de E-declaration om administratieve lasten te verminderen voor ondernemingen die werknemers detacheren naar een andere EU-lidstaat. Deelname aan de E-declaration is vrijwillig voor lidstaten. Het staat nog niet vast wanneer de Europese Commissie lidstaten vraagt om een keuze tot deelname te maken. Nederland heeft, net als een ruime meerderheid van de lidstaten, ingestemd met het triloogakkoord. Het kabinet zal na het verzoek van de Europese Commissie besluiten over deelname, waarna ook uw Kamer hierover wordt geïnformeerd. Om een gewogen besluit te nemen zullen diverse aspecten worden gewogen, zoals de voordelen voor ondernemers. Daarnaast is het onder meer nodig om de gevolgen voor het zicht op migratie en de bescherming van werknemers in kaart te brengen. Dit gaat het kabinet doen door de gevolgen voor de uitvoering en handhaving door de Nederlandse Arbeidsinspectie en de andere afnemers van het meldloket (IND, Belastingdienst en Sociale Verzekeringsbank) formeel te toetsen. Hierin zal ook worden meegewogen of het behoud van de controleplicht mogelijk is. Daarnaast zal het kabinet nader kijken naar de voordelen die deelname oplevert qua reductie van lastendruk voor ondernemers en het wegnemen van belemmeringen op de interne markt. Het kabinet zal daarover advies aan de ATR vragen.

Duitsland, Tsjechië, Litouwen, Portugal, Griekenland, Hongarije en Slovenië, Polen en Ierland[3] hebben tot nu toe aangegeven in ieder geval deel te nemen aan E-declaration. Naast Duitsland gaat het vooral om lidstaten van waaruit werknemers hoofdzakelijk naar andere

[3] declaration-implementation-of-the-common-electronic-form-for-dec-larations-of-postings-of-workers.pdf

EU-lidstaten worden gedetacheerd. Hoe meer lidstaten meedoen met het initiatief hoe meer het Europese meldloket kan bijdragen aan het verminderen van administratieve lasten bij het detacheren van werknemers naar een andere EU-lidstaat.

De Commissie heeft voor het oorspronkelijke voorstel een effectbeoordeling uitgevoerd. Uit deze analyse komt naar voren dat administratieve lasten voor dienstverleners op basis van het initiële voorstel met 81% zouden afnemen wanneer alle lidstaten zouden deelnemen aan het initiatief. Wanneer alleen de hiervoor genoemde negen lidstaten zouden deelnemen zouden de administratieve lasten met ongeveer 58% afnemen specifiek voor de dienstverleners die werknemers detacheren naar deze lidstaten.[4] Voor de dienstverleners die niet naar de deelnemende lidstaten detacheren geldt dat de administratieve lasten gelijk zullen blijven. Hieruit volgt een indicatie van de impact van het initiatief, waarbij wordt opgemerkt dat de percentages betrekking hebben op het initiële voorstel van de Commissie.

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het raadsmandaat voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen (EU) 2016/2341 en 2016/97 met betrekking tot het versterken van het raamwerk voor bedrijfspensioenvoorziening (herziening IORP II richtlijn). Deze leden constateren dat het voorstel is erg is afgezwakt. Kan de minister aangeven welke gevolgen, bijvoorbeeld op het gebied van regeldruk of administratieve lasten, dit voorstel nog heeft voor het Nederlandse pensioenstelsel, -fondsen en -uitvoerders? En of er nog risico's voor het Nederlandse pensioenstelsel zitten in de ingediende amendementen in het Europees Parlement?

Antwoord
De Raadspositie bevat significante verbeteringen ten opzichte van het Commissievoorstel.[5] Zo zijn een aantal toezichteisen die zouden leiden tot aanzienlijke regeldruk voor fondsen en toezichthouders, uit het voorstel gehaald. Ook zijn de informatievereisten significant verminderd. De gevolgen voor het Nederlandse pensioenstelsel, fondsen en -uitvoerders zijn daarmee in de Raadspositie in belangrijke mate beperkt. Het zal echter uiteindelijk van de triloogonderhandelingen afhangen wat precies de consequenties zullen zijn voor het Nederlandse stelsel en de Nederlandse pensioenfondsen en uitvoerders. De Raadspositie biedt naar de mening van het kabinet een goed uitgangspunt voor deze onderhandelingen.

Op dit moment is er nog geen definitief standpunt van het Europees Parlement (EP). Het EP zal naar verwachting in november in plenaire zitting het standpunt bepalen waarmee het de onderhandelingen in de triloog zal ingaan. Ik zal mijn appreciatie van de EP-positie met uw Kamer delen, waar mogelijk al in de geannoteerde agenda of het verslag van de WSB Raad van 7 december. Daarbij zal ik ook ingaan op de punten in de positie van het EP die vanuit Nederlands perspectief aandacht vragen in de triloog.

Verder hebben de leden van de VVD-fractie met interesse kennisgenomen van het beleidsdebat over de bevordering van eerlijke arbeidsmobiliteit door middel van gemoderniseerde en vereenvoudigde regels voor de coördinatie van sociale zekerheid. Kan de minister bevestigen dat de modernisering van de coördinatie van sociale zekerheid moet leiden tot enerzijds minder administratieve lasten en anderzijds tot betere controle op het recht en de duur van geëxporteerde uitkeringen? Welke concrete voorstellen gaat Nederland hiervoor inbrengen?

[4] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15620-2024-ADD-1/en/pdf
[5] Verslag van de Formele Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid van 29 juni te Luxemburg en het Verslag van de Informele Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid van 6 juli te Ballina, Ierland (gepubliceerd op 31 juli 2026), kamerstukken II 2025/26, 21 501-31, nr. 839

Antwoord
Modernisering van de coördinatie van de sociale zekerheid is voor het kabinet een belangrijk onderwerp. Nederland heeft zich hier altijd voor ingezet en hier ook ideeën over ingebracht middels een *non-paper*.[6] Het verminderen van administratieve lasten voor burgers en bedrijven is daarbij een belangrijke pijler. In het verlengde daarvan zet Nederland in op vereenvoudiging van internationale sociale zekerheid voor de uitvoeringsorganisaties.[7]

Onlangs heeft de Europese Commissie het *Fair Labour Mobility* pakket gepubliceerd. Onderdeel hiervan is het ESSPASS-voorstel (European Social Security Pass), dat nauw op deze doelstellingen aansluit. Het kabinet verwelkomt het digitaliseringsinitiatief dat helpt om de aanvraag, afgifte en grensoverschrijdende verificatie van sociale zekerheidsdocumenten te stroomlijnen en fraude te bestrijden.

De overkoepelende mededeling bij het *Fair Labour Mobility* pakket gaat ook in op de toekomst van de coördinatie van sociale zekerheid en sluit aan bij de Nederlandse inzet. In de mededeling wordt uiteengezet dat verdere modernisering, vereenvoudiging en verduidelijking van de regels nodig zijn. Daarbij moeten de regels beter aansluiten bij nieuwe realiteiten op de arbeidsmarkt, zoals werknemers die zeer mobiel zijn, korte opdrachten uitvoeren en regelmatig van baan of arbeidsstatus wisselen, en werknemers zonder vaste werkplek in één lidstaat, zoals digitale nomaden. Tegelijkertijd benadrukt de Commissie het belang van het tegengaan van risico's zoals dubbele premieafdracht, rechtsonzekerheid en fraude. De Commissie geeft aan dat hiervoor een nieuw initiatief nodig is. Ik verwelkom deze aankondiging van de Commissie, en Nederland zal het debat blijven voeden met ideeën, voortbouwend op het eerdergenoemde *non-paper*.

Ook hebben de leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het beleidsdebat over effectieve handhaving in een veranderende arbeidsmarkt. De minister geeft aan dat het kabinet voorstander is van een versterking van de European Labour Authority. Kan de minister aangeven hoe hij de balans tussen meer bevoegdheden voor de ELA en voldoende ruimte voor nationale controleplicht? En hoe wordt bij een uitbreiding van bevoegdheden van de ELA geborgd dat dit niet tot extra regeldruk voor werkgevers leidt?

Het voorstel richt zich op het mandaat van de ELA en de samenwerking tussen lidstaten zonder nieuwe rapportage- of nalevingsverplichtingen op te leggen aan ondernemingen of burgers. Daarmee heeft het voorstel geen directe impact op regeldruk voor werkgevers. Wel kan het voorstel mogelijk indirecte gevolgen hebben voor de regeldruk, bijvoorbeeld door een toename in het aantal grensoverschrijdende inspecties. Tegelijkertijd zijn de voorstellen er ook juist op gericht om deze grensoverschrijdende inspecties nog gerichter uit te voeren, op basis van nog betere risicoanalyses. Het voorstel van de Commissie voor de versterking van de ELA sluit goed aan bij de Nederlandse prioriteiten zoals eerder uiteengezet in een in lijn met het eerder gedeelde *position paper*[8]. Het kabinet zal zich blijven inzetten voor het belang van proportioneel, effectief en risicogericht toezicht en zal hier ook oog voor hebben in de onderhandelingen. Daarbij merkt het kabinet op dat de ELA op grond van het voorstel geen eigenstandige toezichtsbevoegdheden krijgt. De ELA kan wel grensoverschrijdende inspecties initiëren. Lidstaten bepalen vervolgens zelf of zij willen deelnemen aan een grensoverschrijdende inspectie. Op basis van het voorstel van de Commissie dienen lidstaten

[6] Kamerstukken II, 2024/25, 29861, nr. 158.
[7] Zie bijv. de routekaart Verkenning complexiteit en vereenvoudiging internationale dienstverlening SVB, https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-1262025.pdf
[8] https://open.overheid.nl/documenten/92444fcf-870c-4224-8721-ddc0cdf01a86/file

gegronde redenen aan te dragen op het moment dat zij niet willen deelnemen aan de inspectie. Een uitgebreide appreciatie van dit voorstel in de vorm van een BNC-fiche zal binnenkort met uw Kamer worden gedeeld.

Kan de minister daarnaast aangeven wat de stand van zaken is rondom de *Electronic Exchange of Social Security Information System* (EESSI), welke in de beantwoording op vragen van het lid Michon-Derkzen (2026D45165) genoemd is als verbetering van de gegevensuitwisseling ten behoeve van effectieve handhaving op de export van een WW-uitkering?

Antwoord
In het antwoord op de vragen van het lid Michon-Derkzen benadrukte ik het belang van een doeltreffende en snelle gegevensuitwisseling tussen lidstaten. Het Electronic Exchange of Social Security Information (EESSI)-systeem is de centrale infrastructuur voor het beveiligd en gestructureerd uitwisselen van socialezekerheidsgegevens tussen overheidsinstanties in de EU.

In het recent gepubliceerde ESSPASS-voorstel doet de Europese Commissie concrete voorstellen om de werking van EESSI verder te versterken en te versnellen. Concreet gaat het om bindende maximale afgifte- en reactietermijnen, maar ook om uniforme technische protocollen om data uit te wisselen. Daarnaast wordt een specifieke juridische grondslag en technisch kader geschapen voor snelle digitale gegevensuitwisseling of directe datatoegang buiten EESSI om, indien EESSI voor specifieke controles — zoals het opsporen van fraude, fouten of gewijzigde omstandigheden — niet het meest effectieve middel blijkt. Het kabinet staat positief tegenover het voornemen om EESSI als primair kanaal voor elektronische gegevensuitwisseling te versterken. Deze verbeteringen kunnen bijdragen aan een effectievere handhaving op de rechtmatige export van uitkeringen, waaronder de WW. Daarbij kan betere gegevensuitwisseling helpen om gewijzigde omstandigheden, zoals werkhervatting in het buitenland, en mogelijke misbruiksituaties sneller te signaleren. De daadwerkelijke bijdrage hiervan is afhankelijk van de verdere technische uitwerking en implementatie. Daarnaast heeft de Commissie specifiek voor WW-export toegezegd om verdere verbeteringen van de gegevensuitwisseling via EESSI voor te stellen.

Vragen en opmerkingen van de PRO-fractie

De leden van de PRO-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda en onderliggende stukken.

De leden van de fractie van PRO merken op dat de geannoteerde agenda op het gebied van kwaliteitsbanen nog enigszins op de oppervlakte blijft. Deze leden zouden graag een diepere reflectie van het kabinet zien als het gaat om de onderdelen die inhoudelijk voorliggen, namelijk 1) algoritmisch management en AI op de werkvloer, 2) gezond en veilig werken (bijvoorbeeld rondom hoge temperaturen), 3) het beter beschermen van werknemersrechten bij onderaannemingsketens, 4) rechtvaardige baantransities van krimpende sectoren naar groeiende, productieve sectoren, 6) een sterkere rol van sociale partners bij handhaving van sociale rechten en 7) het recht op onbereikbaarheid. Deze leden vragen elk van deze onderwerpen te appreciëren. Ook vragen de leden het kabinet om positief te staan als het gaat om verbetering van de positie van werknemers op dit onderwerp. Deze leden vragen de minister zich hierover positief uit te spreken in de formele raad.

Antwoord
Op dit moment is de inhoud van het aankomend voorstel over kwaliteitsbanen nog niet

bekend. Daarom zal een definitieve appreciatie pas mogelijk zijn na publicatie. Hierover wordt uw Kamer geïnformeerd door middel van een BNC-fiche. Wel kan op basis van de eerder gepubliceerde mededeling *Routekaart voor Kwaliteitsbanen*[9] op hoofdlijnen een inschatting worden gemaakt van de mogelijke inhoud van het voorstel. Het kabinet gaat op basis hiervan kort in op de inhoudelijke onderdelen:

1) Het kabinet vindt het positief dat er oog is voor de kansen en risico's van het gebruik van digitale technologieën, AI en algoritmisch management op de werkvloer. Dit raakt vele vormen en soorten van werk in alle lidstaten, waarbij deze vormen van werk soms ook een inherent grensoverschrijdend karakter kennen. Technologische ontwikkelingen bieden kansen en kunnen innovatie aanjagen. Tegelijkertijd kan het gebruik van technologieën de klassieke relatie tussen werkgevers en werknemers of zelfstandigen onder druk zetten. Het is belangrijk dat mensen worden ondersteund om mee te kunnen in zulke veranderingen van hun werk. Eventuele aanvullende Europese initiatieven dienen de balans te borgen tussen innovatie en bescherming van werknemers, en te zorgen voor een gelijk speelveld in de EU.
2) Met betrekking tot gezond en veilig werken is het kabinet van mening dat een gezonde en veilige werkomgeving, bijvoorbeeld door het vaststellen van Europese grenswaarden voor gevaarlijke stoffen, bijdraagt aan de duurzame inzetbaarheid van werkenden en aan een verhoging van de arbeidsproductiviteit. Ook dragen Europese grenswaarden bij aan een gelijk speelveld voor bedrijven.
3) De herziening van de aanbestedingsrichtlijn is recentelijk gepubliceerd.[10] In de appreciatie van het kabinet van deze herziening wordt onder meer ingegaan op onderaanneming. Uw Kamer wordt hier binnenkort over geïnformeerd via een BNC-fiche. Ook bij de toekomstige behandeling van het voorstel kwaliteitsbanen zal het kabinet aandacht vragen voor de risico's van uitbuiting en slechte arbeidsomstandigheden bij onderaanneming.
4) Het kabinet acht Leven Lang Ontwikkelen essentieel voor een toekomstbestendige (mobiele) arbeidsmarkt door mensen duurzaam inzetbaar te houden, de arbeidsproductiviteit te verhogen en bij te dragen aan het verminderen van arbeidsmarktkrapte. Hierdoor kan arbeid efficiënter benut worden en kunnen mensen makkelijker een transitie maken van krimp naar groeisectoren. De gepubliceerde Europese Vaardigheidsunie sluit hierbij aan, uw Kamer is op 11 april 2025 geïnformeerd over de kabinetsappreciatie.[11]
5) Het kabinet vindt de rol van sociale partners van groot belang bij het bevorderen van kwaliteitsbanen. In Nederland kennen we de traditie om via sociale dialoog en cao-afspraken bij te dragen aan goede arbeidsvoorwaarden, duurzame inzetbaarheid, productiviteitsgroei en een goed functionerende arbeidsmarkt. Wat essentieel is voor een veerkrachtige en concurrerende EU-economie. Daarbij ziet het kabinet dat een betere dekking van collectieve onderhandelingen op termijn kan bijdragen aan eerlijke lonen, goede arbeidsomstandigheden en eerlijke transities voor werknemers en zelfstandigen.
6) Het kabinet onderkent dat bereikbaarheid buiten reguliere werktijden bij veel werknemers speelt en kan bijdragen aan psychosociale arbeidsbelasting, stress en gezondheidsrisico's. Daarom stimuleert het kabinet dat werkgevers en werknemers hierover in gesprek gaan, zodat een gezonde werk-privébalans kan worden gewaarborgd.

Ook vragen de leden van de PRO-fractie hoe het staat met implementatie van de platformrichtlijn.

[9] COM (2025) 944
[10] COM(2026) 590
[11] Kamerstukken, 32 637, nr.706

Antwoord
De implementatiewet is van 29 juni tot 28 augustus 2026 in internetconsultatie voorgelegd. Ook zijn uitvoeringstoetsen en adviezen gevraagd aan de Arbeidsinspectie, Autoriteit Persoonsgegevens, Raad voor de Rechtspraak en het Adviescollege Toetsing Regeldruk. Na het verwerken van de reacties wordt het wetsvoorstel dit najaar ter advies voorgelegd aan de Raad van State. Na ontvangst van het advies zal het kabinet het nader rapport en het wetsvoorstel naar de Tweede Kamer sturen.

Tevens lezen de leden van de fractie van PRO dat er ontwikkelingen zijn rondom de ELA en ESSPASS. Deze leden vragen om reflectie van het kabinet in aanloop naar het BNC-fiche hierover. De leden horen graag hoe de verwachte concrete maatregelen worden geapprecieerd door het kabinet.

Antwoord
Het voorstel van de Commissie voor de versterking van de ELA sluit goed aan bij de Nederlandse prioriteiten op dit gebied.

In aanloop naar de herziening van het mandaat van de ELA heeft Nederland gepleit voor het versterken van het mandaat van de ELA zodat de ELA haar taken nog doeltreffender kan uitvoeren. Daarbij heeft Nederland, in lijn met het eerder gedeelde *position paper*[12], ingezet op: (1) een sterkere rol van de ELA ten aanzien van (gedetacheerde) derdelanders, (2) een ruimer onderzoeksmandaat voor de ELA, met name op het terrein van persoonsgegevensverwerking, zodat de ELA grensoverschrijdende misstanden beter kan identificeren en lidstaten kan ondersteunen bij het uitvoeren van gerichte grensoverschrijdende inspecties, (3) een meer proactieve rol voor de ELA bij het initiëren en coördineren van gezamenlijke inspecties, en (4) betere toegang tot relevante informatie voor arbeidsmigranten. Het voorstel van de Commissie sluit goed aan bij deze inzet. Een meer gedetailleerde appreciatie van het ELA-voorstel wordt binnenkort met uw Kamer gedeeld in de vorm van een BNC-fiche.

Het ESSPASS-voorstel introduceert een digitaal kader voor het aanvragen, afgeven en grensoverschrijdend verifiëren van socialezekerheidsdocumenten. Het idee is dat straks mensen hun Europese zorgpas en de A1-verklaring kunnen openen in hun persoonlijke European Digital Identity-wallet (EDI-wallet)[13], die momenteel in ontwikkeling is. Daarbij geldt dat er ook een fysiek alternatief (met digitale beveiligingskenmerken) blijft bestaan om te zorgen dat gebruik vrijwillig is voor burgers. Dit is bijvoorbeeld van belang voor mensen die minder digitaal vaardig zijn, niet over een smartphone beschikken of andere redenen hebben om de EDI-wallet niet te gebruiken.

Het kabinet omarmt de doelstellingen van het digitaliseringsvoorstel om administratieve lasten voor burgers en bedrijven te verlagen en de grensoverschrijdende handhaving en fraudebestrijding te versterken. Een belangrijk aandachtspunt voor het kabinet is (tijdige) uitvoerbaarheid. Daarom wordt nauw opgetrokken met de uitvoerorganisaties die te maken krijgen met implementatie van de technische functionaliteiten van de ESSPASS. Een eerste inschatting is dat de gestelde implementatietermijnen te ambitieus zijn. Uw Kamer kan het BNC-fiche binnenkort tegemoetzien.

[12] https://open.overheid.nl/documenten/92444fcf-870c-4224-8721-ddc0cdf01a86/file
[13] De huidige verwachting is dat de beoogde Nederlandse uitvoeringswet voor EDI-wallets in 2028 in werking treedt. Zie ook: Brief over enkele toezeggingen en de evaluatie van de Wet digitale overheid (Kamerstuk I 2025/26, 34972, AG). https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-34972-AG.html

Ten slotte vragen de leden van de PRO-fractie naar de ontwikkelingen rondom herziening van Verordening 883 coördinatie sociale zekerheid. Deze leden vragen het kabinet hierover een update te geven. Ook vragen deze leden op welke wijze de uitvoeringstoetsen van uitvoeringsinstanties worden betrokken en wanneer deze aan de Kamer worden gedeeld.

Antwoord
Op 7 juli jl. heeft het Europees Parlement met ruime meerderheid ingestemd met het voorlopig akkoord. Op 28 september is op de Raad Landbouw en Visserij het voorlopig akkoord formeel aangenomen, eveneens met een ruime meerderheid. Nederland heeft tegengestemd in de Raad.

Zoals beschreven in mijn brief van 10 juni jl.[14] wordt vervolgens de wijzigingsverordening waarmee de bestaande Verordening 883/2004 wordt gewijzigd (hierna: wijzigingsverordening) gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU. De wijzigingsverordening treedt in werking op de eerste dag van de maand na de datum van publicatie. Naar verwachting zal de wijzigingsverordening in het najaar van 2026 in werking treden. De datum van toepassing van de meeste bepalingen uit de wijzigingsverordening is twee jaar na inwerkingtreding. Verreweg de meeste wijzigingen zullen daarom naar verwachting in het najaar van 2028 van toepassing zijn. UWV, de SVB en de Belastingdienst werken momenteel aan uitvoeringstoetsen. De uitvoeringstoetsen zijn erop gericht om de effecten op deze organisaties in kaart te brengen en om inzicht te krijgen in de kosten en eventuele besparingen voor de implementatie en uitvoering van het akkoord. Het is onvermijdelijk dat het doorvoeren van de wijzigingen capaciteit kost, bijvoorbeeld voor het aanpassen van werkinstructies of IT-systemen. Nadat ik de uitvoeringstoetsen ontvangen heb, zal ik samen met UWV, de SVB en de Belastingdienst nagaan of dit tot uitvoeringsproblemen leidt. De uitvoeringstoetsen zullen eind van het jaar met uw Kamer gedeeld worden.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Raad van 19 oktober 2026 en het verslag van 29 juni. Deze leden zijn van mening dat Nederland zijn zeggenschap moet terugkrijgen over sociale zekerheid, arbeidsmarkt en pensioenen. Zolang Nederland EU-lid is, wensen deze leden geen verdere overdracht van bevoegdheden.

De leden van de PVV-fractie vragen de minister om een toelichting op de concrete grenzen die het kabinet stelt aan Europese inmenging in nationaal sociaal beleid. Deze leden vragen de minister te bevestigen dat samenwerking geen rechtvaardiging vormt voor verdere bevoegdheidsoverdracht. Zij vragen welke voorstellen het kabinet zal afwijzen en welke eerder overgedragen zeggenschap het wil terug verwerven.

Antwoord
Sociaal en -werkgelegenheidsbeleid betreft een gedeelde bevoegdheid tussen de Unie en de lidstaten. Dit is vastgelegd in de EU-Verdragen. De Unie neemt maatregelen om te zorgen voor de coördinatie van het werkgelegenheidsbeleid van de lidstaten (artikel 5, lid 2, VWEU) en kan initiatieven nemen voor de coördinatie van het sociaal beleid van de lidstaten (artikel 5, lid 3, VWEU). De bevoegdheid van de Unie op het terrein van sociaal – en werkgelegenheidsbeleid is begrensd. Lidstaten gaan bijvoorbeeld zelf over de vormgeving van hun socialezekerheidsstelsel en armoedebeleid. De Unie kan op deze terreinen wel samenwerking en kennisdeling aanmoedigen.

[14] Kamerstukken II 2025/2016, 29861, nr 189

Bij de beoordeling van nieuwe EU-voorstellen is het uitgangspunt voor het kabinet dat lidstaten in de eerste plaats zelf verantwoordelijk zijn voor een goed functionerende arbeidsmarkt en effectief sociaal beleid. Tegelijkertijd kan EU-optreden soms wenselijk zijn bij grensoverschrijdende arbeidsmarktvraagstukken, bijvoorbeeld op het gebied van grenswerkers en arbeidsmigratie. EU-optreden kan ook bijdragen aan het verkleinen van sociaaleconomische verschillen en eerlijke concurrentie. Het kabinet beoordeelt elk voorstel op bevoegdheid, subsidiariteit en proportionaliteit. Uw Kamer wordt met BNC-fiches geïnformeerd over nieuwe voorstellen en kan zich daarover een oordeel vormen.

De leden van de PVV-fractie vragen de minister hoe kan worden gesteld dat armoedebestrijding en huisvesting nationale verantwoordelijkheden zijn, terwijl het kabinet Europese beleidskaders op deze terreinen verwelkomt. Deze leden vragen welke verplichtingen, rapportages en financiële voorwaarden uit de aanbeveling over woonuitsluiting voortvloeien. Zij vragen de minister te bevestigen dat deze aanbeveling juridisch niet bindend is en geen grondslag biedt om Nederlandse beleidskeuzes af te dwingen.

Antwoord
Het kabinet onderschrijft dat armoedebestrijding en huisvesting, waaronder de aanpak van dakloosheid, primair onder de verantwoordelijkheid van de lidstaten vallen. Dat neemt niet weg dat op deze terreinen Europese uitwisseling en samenwerking toegevoegde waarde kan hebben, zolang daarbij de geldende bevoegdheidsverdeling tussen de EU en de lidstaten gerespecteerd wordt. Een Raadsaanbeveling is juridisch niet-bindend van karakter. De Raadsaanbeveling over woonuitsluiting verandert dus niets aan de nationale verantwoordelijkheid voor de aanpak van dakloosheid. Inhoudelijk sluit de raadsaanbeveling bovendien goed aan bij het huidige Nationaal Actieplan Dakloosheid.

De leden van de PVV-fractie vragen de minister te bevestigen dat Nederlands pensioengeld uitsluitend in het belang van deelnemers en pensioengerechtigden moet worden beheerd. Deze leden vragen waarom het kabinet bij het voorstel om grote pensioenfondsen minimaal 2% in durfkapitaal te laten beleggen slechts aankondigt bezwaren in te brengen. Zij vragen de minister toe te zeggen dat Nederland tegen een eindakkoord met een dergelijke verplichting zal stemmen.

Antwoord
Het voorstel om minimaal 2% van het pensioenvermogen van pensioenfondsen met meer dan één miljard euro aan vermogen te beleggen in durfkapitaal, is opgenomen in het concept-rapport van rapporteur Boeselager (VOLT/ GROENEN) en betreft geen definitief standpunt van het Europees Parlement (EP) op het voorstel tot herziening van IORP II. Dit voorstel is niet in lijn met het *prudent person* beginsel, inhoudende dat in het belang van pensioendeelnemers en pensioengerechtigden prudent belegd moet worden. Een dergelijke verplichting belemmert pensioenfondsen om hun beleggingsbeleid zo in te richten dat dit in lijn is met het beleggingsrisico dat deelnemers kunnen en willen nemen. Een minimum investeringslimiet past bovendien niet bij het uitgangspunt dat de IORP II Richtlijn minimumharmonisering op EU-niveau betreft. Ik ben dus ook geen voorstander van het voorstel van de rapporteur. Mocht het EP dit voorstel in deze vorm in de triloog-fase bepleiten, dan zal ik bovenstaande hierover inbrengen.

Er is op dit moment nog geen definitief standpunt van het EP. Het EP zal naar verwachting in november in plenaire zitting het standpunt bepalen waarmee het de onderhandelingen in de triloog met de Raad zal ingaan. Pas op het moment dat er een eindakkoord in triloog wordt

bereikt, kan het kabinet een definitief standpunt bepalen. Dit onderwerp zal voor het kabinet zwaar meewegen.

Deze leden vragen de minister om een toelichting op de overige ingediende amendementen op de IORP II-herziening en de risico's voor Nederlandse zeggenschap. Zij vragen hoe wordt voorkomen dat geschrapte bevoegdheden voor de Europese Commissie en EIOPA tijdens de trilogen terugkeren. Deze leden vragen of verplichte beleggingen ten behoeve van Europese beleidsdoelen voor het kabinet een onaanvaardbare grens vormen en hoe de Kamer vóór definitieve besluitvorming wordt betrokken.

Antwoord
Op dit moment is er nog geen definitief standpunt van het Europees Parlement (EP). Het EP zal naar verwachting in november in plenaire zitting het standpunt bepalen waarmee het de onderhandelingen in de triloog zal ingaan. Ik zal mijn appreciatie van de EP-positie met uw Kamer delen, waar mogelijk al in de geannoteerde agenda of het verslag van de WSB Raad van 7 december. Daarbij zal ik ook ingaan op de punten in de positie van het EP die vanuit Nederlands perspectief aandacht vragen in de triloog, zoals het schrappen van voorgestelde bevoegdheden voor de Commissie en EIOPA. Ook zal ik uw Kamer conform de informatieafspraken periodiek blijven informeren over de voortgang van de (triloog)onderhandelingen en uw Kamer tijdig informeren over een voorlopig triloogakkoord en de stemming hierover.

De leden van de PVV-fractie vragen de minister om een eerste beoordeling van de uitbreiding van het mandaat van de Europese Arbeidsautoriteit en de Europese socialezekerheids-pas. Deze leden vragen welke nationale gegevens toegankelijk worden, voor welke instanties en met welke waarborgen. Zij vragen de minister te bevestigen dat gezamenlijke inspecties vrijwillig blijven en Nederlandse inspectiebevoegdheden niet worden overgedragen.

Antwoord
In aanloop naar de herziening van het mandaat van de ELA heeft Nederland gepleit voor het versterken van het mandaat van de ELA zodat de ELA haar taken nog doeltreffender kan uitvoeren. Het voorstel van de Commissie sluit goed aan bij de Nederlandse inzet.

In het voorstel van de Commissie wordt de rol van de rol van de ELA bij gezamenlijke en afgestemde inspecties versterkt, conform de inzet uit het Nederlandse *position paper*[15]. De deelname vanuit de lidstaten aan deze inspecties blijft vrijwillig. Lidstaten dienen wel gegronde redenen aan te dragen op het moment dat zij besluiten om niet deel te nemen aan een gezamenlijk inspectie. Het kabinet benadrukt hierbij dat de ELA geen eigenstandige toezichtbevoegdheid krijgt. De verantwoordelijkheid hiervoor blijft bij de lidstaten.

Nederland heeft in aanloop naar de herziening ook gepleit voor een verbeterde informatiepositie van de ELA. Hierdoor kan de ELA namelijk betere EU-brede risicoanalyses uitvoeren en lidstaten gericht en data-gedreven ondersteunen bij het aanpakken van grensoverschrijdende misstanden op het gebied van het arbeidsrecht en sociale zekerheid. Op basis van het voorstel van de Commissie krijgt de ELA toegang tot informatiebronnen die relevant zijn voor de ELA om haar taken effectief uit te voeren en mag het persoonsgegevens verwerken om risicoanalyses uit te voeren. Zo krijgt de ELA toegang tot specifieke onderdelen in het *Internal Market Informationsystem* (IMI). IMI wordt onder andere gebruikt door nationale autoriteiten om informatie uit te wisselen over inspectiezaken die zien op

[15] https://open.overheid.nl/documenten/92444fcf-870c-4224-8721-ddc0cdf01a86/file

misstanden bij arbeidsmigranten. Ook wordt IMI gebruikt om informatie uit te wisselen tussen autoriteiten over detacheringen in het wegtransport en zal IMI in de toekomst gebruikt worden om meldingen van detacheringen te verwerken via het gemeenschappelijke formulier (E-declaration[16]). Ook krijgt de ELA toegang tot uitwisselingen in EESSI en ERRU, mits de betrokken lidstaten hiermee akkoord gaan. EESSI is het Europese digitale systeem waarmee socialezekerheidsinstanties binnen de EU-lidstaten informatie met elkaar uitwisselen. ERRU is een Europees digitaal netwerk dat nationale registers van transportbedrijven met elkaar verbindt.

Het ESSPASS-voorstel introduceert een digitaal kader voor het aanvragen, afgeven en grensoverschrijdend verifiëren van socialezekerheidsdocumenten. Het idee is dat straks mensen hun Europese zorgpas en de A1-verklaring kunnen openen in hun persoonlijke European Digital Identity-wallet (EDI-wallet)[17], die momenteel in ontwikkeling is. Daarbij geldt dat er ook een fysiek alternatief (met digitale beveiligingskenmerken) blijft bestaan om te zorgen dat gebruik vrijwillig is voor burgers. Dit is bijvoorbeeld van belang voor mensen die minder digitaal vaardig zijn, niet over een smartphone beschikken of andere redenen hebben om de EDI-wallet niet te gebruiken.

Het kabinet omarmt de doelstellingen van het digitaliseringsvoorstel om administratieve lasten voor burgers en bedrijven te verlagen en de grensoverschrijdende handhaving en fraudebestrijding te versterken. Een belangrijk aandachtspunt voor het kabinet is (tijdige) uitvoerbaarheid. Daarom wordt nauw opgetrokken met de uitvoerorganisaties die te maken krijgen met implementatie van de technische functionaliteiten van de ESSPASS. Een eerste inschatting is dat de gestelde implementatietermijnen te ambitieus zijn.

Een nadere appreciatie van deze voorstellen zal binnenkort aan uw Kamer worden verzonden.

Deze leden vragen de minister te bevestigen dat Nederlanders zonder digitale EU-identiteitswallet toegang houden tot sociale zekerheid, met een volwaardig papieren alternatief. Zij vragen hoe wordt voorkomen dat gegevens over ziekte, werkloosheid en pensioenen voor andere doeleinden worden gebruikt.

Antwoord
Fysiek document
Het ESSPASS-voorstel introduceert een digitaal kader voor het aanvragen, afgeven en grensoverschrijdend verifiëren van socialezekerheidsdocumenten. Het idee is dat straks mensen hun Europese zorgpas en de A1-verklaring kunnen openen in hun persoonlijke European Digital Identity-wallet (EDI-wallet),[18] die momenteel in ontwikkeling is. Daarbij geldt dat er ook een fysiek alternatief blijft bestaan om te zorgen dat gebruik vrijwillig is voor burgers, wat het kabinet verwelkomt. Dit is bijvoorbeeld van belang voor mensen die minder digitaal vaardig zijn, niet over een smartphone beschikken of andere redenen hebben om de EDI-wallet niet te gebruiken. Het papieren alternatief komt ook met digitale beveiligingskenmerken die de legitimiteit van de documenten waarborgt en controle/handhaving makkelijker maakt.

[16] E-declaration wordt een Europees digitaal systeem waarbinnen detacheringen gemeld kunnen worden. Lidstaten kunnen op vrijwillige basis gebruik maken van de e-declaration.
[17] De huidige verwachting is dat de beoogde Nederlandse uitvoeringswet voor EDI-wallets in 2028 in werking treedt. Zie ook: Brief over enkele toezeggingen en de evaluatie van de Wet digitale overheid (Kamerstuk I 2025/26, 34972, AG). https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-34972-AG.html
[18] De huidige verwachting is dat de beoogde Nederlandse uitvoeringswet voor EDI-wallets in 2028 in werking treedt. Zie ook: Brief over enkele toezeggingen en de evaluatie van de Wet digitale overheid (Kamerstuk I 2025/26, 34972, AG). https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-34972-AG.html

Privacy-waarborgen
Het kabinet hecht groot belang aan het voorkomen dat gegevens over ziekte, werkloosheid of pensioenen worden gebruikt voor andere of onbevoegde doeleinden. Het ESSPASS-voorstel bevat hiervoor wettelijke, organisatorische en technische waarborgen.

Ten eerste geldt een strikte doelbinding. Op grond van artikel 15 van het voorstel mogen persoonsgegevens alleen worden verwerkt voor het afgeven, bepalen en verifiëren van socialezekerheidsrechten onder de coördinatieverordeningen ((EG) nr. 883/2004 en (EG) nr. 987/2009). Die verwerking moet voldoen aan de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Het beginsel van doelbinding (artikel 5, eerste lid, onderdeel b, AVG) verbiedt dat gegevens worden gebruikt voor doeleinden die onverenigbaar zijn met het oorspronkelijke doel.

Ten tweede gelden dataminimalisatie en een bewaarverbod voor verificateurs. Volgens het AVG-beginsel van dataminimalisatie mogen alleen gegevens worden verwerkt die noodzakelijk zijn voor de specifieke controle. Verificateurs, zoals arbeidsinspecties of zorgverleners, mogen de gecontroleerde gegevens na afloop van de verificatie niet bewaren, tenzij Unierecht of nationaal recht daarvoor, in overeenstemming met de AVG, een specifieke grondslag biedt.

Ten derde behoudt de burger bij gebruik van de EUDI-wallet de regie over de eigen gegevens. Dankzij selectieve openbaarmaking deelt de burger bij een controle alleen de gegevens die op dat moment nodig zijn. Zo kan bijvoorbeeld uitsluitend worden aangetoond dat een A1-verklaring geldig is, zonder dat andere gevoelige sociale zekerheids- of gezondheidsgegevens zichtbaar worden.

Ten vierde zijn de nationale uitgevende instanties verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG. Zij zijn verplicht passende technische en organisatorische maatregelen te nemen om de vertrouwelijkheid, integriteit en beveiliging van de gegevens te waarborgen.

Met deze waarborgen wordt beoogd te borgen dat socialezekerheidsgegevens alleen worden gebruikt voor het doel waarvoor zij zijn bestemd. Het kabinet zal het belang hiervan onderstrepen in de onderhandelingen.

De leden van de PVV-fractie vragen de minister hoe kan worden gesteld dat Nederlandse belangen voldoende zijn beschermd, terwijl Nederland tegen de verruiming van de export van WW-uitkeringen heeft gestemd. Deze leden vragen welke mogelijkheden bestaan om die verruiming terug te draaien. Zij vragen welke kosten en frauderisico's Nederland draagt en waarom aanvullende controlevoorstellen pas later volgen.

Antwoord
Op 7 juli jl. heeft het Europees Parlement met ruime meerderheid ingestemd met het voorlopig akkoord. Op 28 september jl. is op de Raad Landbouw en Visserij het voorlopig akkoord formeel aangenomen. Nederland heeft tegengestemd in de Raad. Een ruime gekwalificeerde meerderheid van lidstaten heeft voor het voorstel gestemd. De wijzigingsverordening waarmee de bestaande Verordening 883/2004 wordt gewijzigd (hierna: wijzigingsverordening) is nu aangenomen en wordt binnenkort gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU. De verruiming van de export van WW-uitkeringen zou alleen kunnen worden teruggedraaid met een nieuw voorstel tot wijziging van Verordening 883/2004. Gezien de ruime meerderheden in zowel het Europees Parlement als de Raad voor het akkoord, bestaat er geen steun voor het terugdraaien van de verruiming.

Zoals aangegeven in mijn brief van 10 juni jl. leiden de wijzigingen naar verwachting tot hogere WW-uitgaven van ongeveer € 14 miljoen per jaar.[19] Momenteel werken UWV, de SVB en de Belastingdienst aan uitvoeringstoetsen om inzicht te krijgen in de kosten voor de implementatie en uitvoering.

Ten aanzien van de frauderisico's kan ik aangeven dat controle en handhaving ingewikkelder zijn als de uitkeringsgerechtigde niet in Nederland maar met behoud van WW in een andere EU-lidstaat verblijft. In Nederland is er - vooral door een koppeling van systemen - meer inzicht in de situatie van de WW-gerechtigde. Een dergelijke automatische koppeling bestaat niet met andere lidstaten. Ook heeft UWV niet dezelfde controlebevoegdheden in het buitenland. UWV is meer afhankelijk van andere lidstaten als een uitkeringsgerechtigde in het buitenland verblijft.

Zoals beschreven in mijn brief van 10 juni jl. zitten in de wijzigingsverordening aanpassingen die de informatiepositie van UWV bij de export van werkloosheidsuitkeringen verder verbeteren. Daarnaast doet de Europese Commissie in het recent gepubliceerde ESSPASS-voorstel concrete voorstellen om de werking van EESSI, het systeem waarmee gegevens voor de coördinatie van de sociale zekerheid tussen lidstaten worden uitgewisseld, verder te versterken. Ook heeft de Commissie aangekondigd in 2027 met een nieuw voorstel te komen voor verdere vereenvoudiging en modernisering van de coördinatie van de sociale zekerheid. In dit voorstel zal ook het verbeteren van de samenwerking rond arbeidsbemiddeling en activering terugkomen. Nederland heeft hier eerder ook toe opgeroepen.

De leden van de PVV-fractie vragen welke gevolgen het arbeidsmobiliteitspakket heeft voor arbeidsmigratie van binnen en buiten de EU. Zij vragen hoe Nederland grip terugkrijgt op de instroom en voorkomt dat extra druk op woningen en voorzieningen ontstaat.

Antwoord
De voorstellen uit het *Fair Labour Mobility* pakket raken niet aan de bevoegdheid van lidstaten om te bepalen welke en hoeveel derdelanders zij toelaten tot hun arbeidsmarkt. Het doel van deze voorstellen is om eerlijke arbeidsmobiliteit binnen de EU te bevorderen. Het kabinet benadrukt dat arbeidsmobiliteit binnen de EU belangrijk is voor een goed functionerende Europese arbeidsmarkt en bijdraagt aan het EU-concurrentievermogen. De voorstellen uit het pakket, in het bijzonder de versterking van het mandaat van de ELA en de introductie van de ESSPASS, zorgen ervoor dat arbeidsmobiliteit binnen de EU in betere banen kan worden geleid. Door versterking van de ELA kunnen grensoverschrijdende misstanden immers effectiever en gerichter worden aangepakt. De ESSPASS heeft tot doel om de informatiepositie van werknemers over hun socialezekerheidsrechten en de bestrijding van fraude te verbeteren.

Daarnaast werkt het kabinet aan het inperken van arbeidsmigratie die niet bijdraagt aan onze hoogproductieve en welvarende economie. Dit doen we in lijn met het advies 'Gematigde groei' door de Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050, het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) Arbeidsmigratie 'Wat werkt voor de toekomst' en het SER-advies (2025) 'Arbeidsmigratie naar waarde'. Hierover bent u reeds geïnformeerd via de Kamerbrief over de Talentstrategie. Uw Kamer ontvangt nog een brief waarin het kabinet ingaat op de stand van zaken van de opvolging van de Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050. De SDO2050 adviseerde gematigde bevolkingsgroei

[19] Kamerstukken II 2025/2016, 29861, nr 189

(tot 19-20 miljoen mensen in 2050) voor een evenwicht tussen verdienvermogen en de druk op voorzieningen, schaarse ruimte en sociale cohesie.

De leden van de PVV-fractie vragen de minister hoe Nederland het akkoord over E-declaration kon steunen terwijl behoud van de nationale controleplicht nog onzeker is. Deze leden vragen de minister te bevestigen dat Nederland niet deelneemt zolang effectieve controle en handhaving onvoldoende zijn gewaarborgd. Zij vragen hoe het ontbreken van zelfstandigen in het Europese formulier wordt ondervangen.

Antwoord
Het kabinet deelt het belang van behoud van de controleplicht bij deelname aan E-declaration. De controleplicht draagt bij aan zuiverdere data en voorkomt dat bij de melding foutieve informatie wordt opgegeven door de dienstverrichter. Het kabinet heeft zich dan ook ingezet voor behoud van de controleplicht tijdens de onderhandelingen en is dus tevreden dat de controleplicht door de dienstontvanger niet expliciet wordt verboden.

Het kabinet onderschrijft het doel van de E-declaration om administratieve lasten te verminderen voor ondernemingen die werknemers detacheren naar een andere EU-lidstaat. Tegelijkertijd vindt het kabinet het belangrijk dat deelname aan E-declaration er niet toe leidt dat toezichthouders niet langer beschikken over de informatie die zij nodig hebben om effectief toezicht te houden. Het huidige WagwEU meldloket speelt immers een belangrijke rol in het aanpakken van misstanden bij vaak kwetsbare gedetacheerden, waaronder derdelanders, zicht en grip op migratie en het bevorderen van eerlijke concurrentie. Om een gewogen besluit te nemen over deelname aan de E-declaration zullen diverse aspecten zoals de voordelen voor ondernemers en nadelen worden gewogen. Daarbij is het onder meer nodig om de gevolgen voor de bescherming van werknemers in kaart te brengen. Dit gaat het kabinet doen door de gevolgen voor de uitvoering en handhaving door de Nederlandse Arbeidsinspectie en de andere afnemers van het meldloket formeel te toetsen. Hierin zal ook worden meegewogen of het behoud van de controleplicht mogelijk is en wat de gevolgen zijn voor het niet kunnen melden van zelfstandigen via de e-declaration. Daarnaast zal het kabinet nader kijken naar de voordelen die deelname oplevert qua reductie van lastendruk voor ondernemers en wegnemen van belemmeringen op de interne markt. Het kabinet vraagt hierover advies aan de ATR.

De leden van de PVV-fractie vragen hoe de minister op de inmiddels beschikbare debatvragen over de Quality Jobs Act zal reageren. Zij vragen per onderwerp welke Europese wetgeving het kabinet steunt, welke nationale bevoegdheden worden geraakt en waarom Nederlandse regelgeving en afspraken tussen sociale partners niet volstaan.

De gestelde debatvragen gaan in op de verwachtingen van de EU-Ministers voor het wetgevende voorstel kwaliteitsbanen. Dit gebeurt langs vijf dimensies. In haar eerdere appreciatie van de Routekaart kwaliteitsbanen heeft het kabinet een eerste appreciatie gegeven.[20] Voor een definitieve appreciatie van het wetgevende voorstel zal gewacht moeten worden op de uiteindelijke publicatie. Het kabinet informeert uw Kamer na publicatie over de inhoud en haar inzet tijdens de onderhandelingen. Conform artikel 154 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) heeft de Europese Commissie de sociale partners geconsulteerd over de richting en inhoud van het initiatief op kwaliteitsbanen. Het kabinet benadrukt dat de rol van sociale partners van groot belang is bij het bevorderen van kwaliteitsbanen.

Hieronder geeft het kabinet op hoofdlijnen weer hoe het denkt over de gestelde debatvragen.

[20] Kamerstukken 22 112 nr. 4263

1. Algoritmisch management en gebruik van AI op de werkvloer: Dergelijke technologische ontwikkelingen bieden kansen en kunnen innovatie aanjagen. Tegelijkertijd kan het gebruik van technologieën de klassieke relatie tussen werkgevers en werknemers of zelfstandigen onder druk zetten. Eventuele aanvullende Europese initiatieven dienen de balans te borgen tussen innovatie en bescherming van werknemers, en te zorgen voor een gelijk speelveld.

2. Gezond en veilig werken: het kabinet is van mening dat een gezonde en veilige werkomgeving, bijvoorbeeld door het vaststellen van Europese grenswaarden voor gevaarlijke stoffen, bijdraagt aan de duurzame inzetbaarheid van werkenden en een verhoging van de arbeidsproductiviteit. Ook dragen Europese grenswaarden bij aan een gelijk speelveld voor bedrijven.

3. Recht op onbereikbaarheid: Het kabinet onderkent dat bereikbaarheid buiten reguliere werktijden bij veel werknemers speelt en kan bijdragen aan psychosociale arbeidsbelasting, stress en gezondheidsrisico's. Daarom stimuleert het kabinet dat werkgevers en werknemers hierover in gesprek gaan, zodat een gezonde werk-privébalans kan worden gewaarborgd.

4. Onderaanneming: De herziening van de aanbestedingsrichtlijn is recentelijk gepubliceerd.[21] In de appreciatie van het kabinet van deze herziening wordt onder meer ingegaan op onderaanneming. Uw Kamer wordt hier binnenkort over geïnformeerd via een BNC-fiche.

5. Eerlijke digitale en groene transities: Het kabinet acht Leven Lang Ontwikkelen essentieel voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt door mensen duurzaam inzetbaar te houden, de arbeidsproductiviteit te verhogen en bij te dragen aan het verminderen van arbeidsmarktkrapte. Hierdoor kunnen mensen makkelijker meekomen en bewegen tussen krimp en groeisectoren, zoals sectoren die een transitie doormaken (digitale en groene transitie). De gepubliceerde Europese Vaardigheidsunie sluit hier goed bij aan en de Kamer is op 11 april 2025 geïnformeerd over de kabinetsappreciatie.[22]

Uw Kamer wordt na publicatie van het voorstel verder geïnformeerd via een BNC-fiche.

De leden van de PVV-fractie vragen de minister hoe verdere Europese wetgeving wordt gerechtvaardigd wanneer Nederland vrijwel alle betrokken onderwerpen al nationaal heeft geregeld. Deze leden vragen waarom signaalwerking voldoende reden zou zijn voor nieuwe bindende regels.

Antwoord
In relatie tot het richtlijnvoorstel over gelijke behandeling van personen ongeacht godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid buiten de arbeidsmarkt, hecht het kabinet inderdaad aan signaalwerking. Het kabinet hecht immers grote waarde aan de bescherming van fundamentele rechten in de Europese Unie, waaronder het recht op gelijke behandeling. De richtlijn draagt daaraan bij. Tegelijkertijd ziet het kabinet ook inhoudelijk veel waarde omdat de richtlijn een belangrijk gat in het EU-acquis dicht ten aanzien van antidiscriminatiewetgeving.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

[21] COM(2026) 590
[22] Kamerstukken, 32 637, nr. 706

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid van 19 oktober 2026. Zij hebben hierover enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie vinden dat goed werk zekerheid en ontwikkelmogelijkheden moet bieden, terwijl werkgevers voldoende ruimte houden om mensen in dienst te nemen en mee te bewegen met veranderingen op de arbeidsmarkt. Daarbij hechten deze leden aan de rol van sociale partners en aan ruimte voor afspraken die passen bij verschillende sectoren. Na het verschijnen van de geannoteerde agenda heeft het Ierse voorzitterschap bekendgemaakt dat de Raad specifiek zal spreken over mogelijke Europese wetgeving rond algoritmisch management en AI, gezond en veilig werken, telewerken en het recht op onbereikbaarheid, onderaannemingsketens en baantransities. Deze leden vragen daarom welke inzet Nederland op deze onderwerpen tijdens de Raad zal kiezen. Waar ziet het kabinet aanleiding voor nieuwe Europese wetgeving en waar kunnen bestaande regels en nationale afspraken tussen sociale partners volstaan?

Antwoord
Het kabinet kijkt uit naar de aankomende publicatie van het initiatief op kwaliteitsbanen. Op dit moment heeft het kabinet nog geen goed beeld bij de inhoud van deze publicatie. Conform artikel 154 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) heeft de Europese Commissie de sociale partners geconsulteerd over de richting en inhoud van het initiatief op kwaliteitsbanen. Het kabinet benadrukt dat de rol van sociale partners van groot belang is bij het bevorderen van kwaliteitsbanen.

Hieronder geeft het kabinet op hoofdlijnen weer hoe het denkt over de gestelde debatvragen door het Ierse voorzitterschap.

1. Algoritmisch management en gebruik van AI op de werkvloer: Dergelijke technologische ontwikkelingen bieden kansen en kunnen innovatie aanjagen. Tegelijkertijd kan het gebruik van technologieën de klassieke relatie tussen werkgevers en werknemers of zelfstandigen onder druk zetten. Eventuele aanvullende Europese initiatieven dienen de balans te borgen tussen innovatie en bescherming van werknemers, en te zorgen voor een gelijk speelveld.

2. Gezond en veilig werken: het kabinet is van mening dat een gezonde en veilige werkomgeving, bijvoorbeeld door het vaststellen van Europese grenswaarden voor gevaarlijke stoffen, bijdraagt aan de duurzame inzetbaarheid van werkenden en een verhoging van de arbeidsproductiviteit. Ook dragen Europese grenswaarden bij aan een gelijk speelveld voor bedrijven.

3. Recht op onbereikbaarheid: Het kabinet onderkent dat bereikbaarheid buiten reguliere werktijden bij veel werknemers speelt en kan bijdragen aan psychosociale arbeidsbelasting, stress en gezondheidsrisico’s. Daarom stimuleert het kabinet dat werkgevers en werknemers hierover in gesprek gaan, zodat een gezonde werk-privébalans kan worden gewaarborgd.

4. Onderaanneming: De herziening van de aanbestedingsrichtlijn is recentelijk gepubliceerd.[23] In de appreciatie van het kabinet van deze herziening wordt onder meer ingegaan op onderaanneming. Uw Kamer wordt hier binnenkort over geïnformeerd via een BNC-fiche.

5. Eerlijke digitale en groene transities: Het kabinet acht Leven Lang Ontwikkelen essentieel voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt door mensen duurzaam inzetbaar te houden, de arbeidsproductiviteit te verhogen en bij te dragen aan het verminderen van

[23] COM(2026) 590

arbeidsmarktkrapte. Hierdoor kunnen mensen makkelijker meekomen en bewegen tussen krimp en groeisectoren, zoals sectoren die een transitie doormaken (digitale en groene transitie). De gepubliceerde Europese Vaardigheidsunie sluit hier goed bij aan en de Kamer is op 11 april 2025 geïnformeerd over de kabinetsappreciatie.[24]Uw Kamer wordt na publicatie van het voorstel verder geïnformeerd via een BNC-fiche.

In het bijzonder vragen deze leden welk probleem aanvullende Europese regels voor algoritmisch management en AI op de werkvloer moeten oplossen. Welke ruimte wil het kabinet behouden voor innovatie en voor afspraken op sector- en bedrijfsniveau?

Antwoord
Algoritmes, AI en automatisering raken vele vormen en soorten van werk in alle lidstaten, waarbij deze vormen van werk soms ook een inherent grensoverschrijdend karakter kennen. Dergelijke technologische ontwikkelingen bieden kansen en kunnen innovatie aanjagen. Tegelijkertijd kan het gebruik van technologieën de klassieke relatie tussen werkgevers en werknemers of zelfstandigen onder druk zetten. Eventuele aanvullende Europese initiatieven dienen de balans te borgen tussen innovatie en bescherming van werknemers, en tegelijkertijd te zorgen voor een gelijk speelveld. Bij de uiteindelijke publicatie en beoordeling van het voorstel kwaliteitsbanen houdt het kabinet oog voor deze balans.

De leden van de CDA-fractie vinden dat grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit gepaard moet gaan met effectieve handhaving. Dat is nodig om arbeidsmigranten te beschermen tegen uitbuiting en om werkgevers een gelijk speelveld te bieden. Het CDA wil daarbij onder andere schijnconstructies met derdelanders beter kunnen aanpakken en de Europese Arbeidsautoriteit versterken. Deze leden vragen daarom welke concrete verbetering het kabinet van de voorgestelde versterking van de ELA verwacht voor de Nederlandse handhaving van grensoverschrijdende misstanden. Helpt het voorstel voldoende bij de aanpak van constructies waarbij derdelanders via een andere lidstaat in Nederland worden gedetacheerd?

Antwoord
In aanloop naar de herziening van het mandaat van de ELA heeft Nederland gepleit voor het versterken van het mandaat van de ELA zodat de ELA haar taken nog doeltreffender kan uitvoeren. Daarbij heeft Nederland, in lijn met het eerder gedeelde *position paper*[25], ingezet op: (1) een sterkere rol van de ELA ten aanzien van (gedetacheerde) derdelanders, (2) een ruimer onderzoeksmandaat voor de ELA, met name op het terrein van persoonsgegevensverwerking, zodat de ELA grensoverschrijdende misstanden beter kan identificeren en lidstaten kan ondersteunen bij het uitvoeren van gerichte grensoverschrijdende inspecties, (3) een meer proactieve rol voor de ELA bij het initiëren en coördineren van gezamenlijke inspecties, en (4) betere toegang tot relevante informatie voor arbeidsmigranten. Het voorstel van de Commissie sluit goed aan bij deze inzet.

Specifiek ten aanzien van derdelanders stelt de Commissie voor om het mandaat van de ELA uit te breiden. Bepalingen die toezien op de sociale en arbeidsrechtaspecten uit de Seizoensarbeidersrichtlijn (2014/36), de Werkgeverssanctiesrichtlijn (2009/52), de Richtlijn Gecombineerde Vergunning (2024/1233) en de Richtlijn Tijdelijke Bescherming Ontheemden (2001/55) worden aan het toepassingsbereik van de ELA toegevoegd.

Ook wordt in het voorstel verduidelijkt dat gedetacheerde derdelanders onder het mandaat van de ELA vallen. Hierdoor kan de ELA lidstaten beter ondersteunen bij het aanpakken van

[24] Kamerstukken, 32 637, nr. 706
[25] https://open.overheid.nl/documenten/92444fcf-870c-4224-8721-ddc0cdf01a86/file

misstanden bij (gedetacheerde) derdelanders. Het kabinet benadrukt daarbij wel dat naast een sterke ELA een duidelijk juridisch kader voor de detachering van derdelanders nodig is om misstanden effectief aan te pakken. Het kabinet verwelkomt dan ook de aankondiging in de overkoepelende mededeling bij het *Fair Labour Mobility* pakket, dat de Commissie voornemens is om een initiatief te lanceren om het juridisch kader rondom de detachering van derdelanders te verduidelijken. Het kabinet zal zich samen met gelijkgestemde lidstaten blijven inzetten voor een ambitieus initiatief.

Een meer gedetailleerde appreciatie van het ELA-voorstel wordt binnenkort met uw Kamer gedeeld in de vorm van een BNC-fiche.

Daarnaast vragen deze leden hoe ESSPASS zich zal verhouden tot de E-declaration en de bestaande Nederlandse meldplicht voor detacheringen. Kan het kabinet voorkomen dat verschillende digitale systemen naast elkaar komen te staan en zo nieuwe administratieve lasten veroorzaken?

Antwoord
Het begrip detachering is op dit moment niet hetzelfde onder het Europese arbeidsrecht en de coördinatie van sociale zekerheid. De Detacheringsrichtlijn heeft tot doel om het vrij verkeer van diensten te bevorderen en een passende arbeidsbescherming voor gedetacheerde werknemers te garanderen. Verordening (EG) nr. 883/2004 regelt de coördinatie van de sociale zekerheidstelsels om het vrij verkeer van personen mogelijk te maken. Hiertoe wordt o.a. geregeld welke socialezekerheidswetgeving op iemand van toepassing is bij grensoverschrijdende werkzaamheden. Om personen te beschermen tegen een verbrokkelde verzekeringsopbouw is het mogelijk om onderworpen te blijven aan de socialezekerheidswetgeving van de lidstaat van herkomst bij tijdelijke tewerkstelling in een andere lidstaat. Net als de doelstellingen verschillen ook de procedures: bij een detachering wordt de A1-verklaring bijvoorbeeld aangevraagd in de zendende lidstaat, terwijl de detacheringsmelding juist gedaan moet worden in de ontvangende lidstaat. Als er sprake is van een detachering voor beide instrumenten moet deze op dit moment dus al worden gemeld in zowel de lidstaat van herkomst als de lidstaat van tewerkstelling.

Het ESSPASS-voorstel richt zich specifiek op de digitale aanvraag, afgifte en grensoverschrijdende verificatie van socialezekerheidsdocumenten, zoals het A1-document, onder Verordening (EG) nr. 883/2004. De e-declaration (via het IMI-systeem) en de nationale meldplichten voor detachering zien daarentegen op arbeidsrechtelijke vereisten, zoals vastgelegd in de Handhavingsrichtlijn. De Commissie is momenteel nog bezig met het exact vormgeven van de e-declaration. Deelname aan de e-declaration is vrijwillig voor lidstaten. Nederland moet hierover nog een besluit nemen.[26]

Om administratieve lasten tegen te gaan, voorziet het ESSPASS-voorstel wel in technische interoperabiliteit tussen de nationale A1-aanvraagportalen en de publieke interfaces van het IMI-systeem voor detacheringsmeldingen. Deze koppeling moet ervoor zorgen dat gegevens die al bij de A1-aanvraag of de detacheringsmelding zijn ingediend, kunnen worden hergebruikt, zodat werkgevers dezelfde gegevens niet opnieuw hoeven in te voeren. Het kabinet staat positief tegenover dit principe, waarbij burgers en werkgevers gegevens die al gedeeld zijn niet nogmaals hoeven aan te leveren.

Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn de uitvoerbaarheid en de waarborging van de datakwaliteit. Dit wordt nader uitgewerkt in het BNC-fiche dat binnenkort naar uw Kamer wordt gestuurd.

[26] Kamerstukken 21 501 – 31, nr. 839, 2025/26

De leden van de CDA-fractie constateren dat het kabinet al duidelijk heeft gemaakt dat zij geen voorstander is van een verplichte minimale belegging van pensioenvermogen in durfkapitaal. Ook zijn in de Raadspositie verschillende voor Nederland bezwaarlijke onderdelen van het Commissievoorstel geschrapt of aangepast. In het Europees Parlement zijn echter veel meer amendementen ingediend dan de voorstellen waarop de geannoteerde agenda inhoudelijk ingaat. Deze leden vragen daarom of zich onder deze later ingediende amendementen voorstellen bevinden die volgens het kabinet risico's opleveren voor het Nederlandse pensioenstelsel. Welke punten vragen in de komende trilogen vanuit Nederlands perspectief bijzondere aandacht?

Antwoord
Er is op dit moment nog geen definitief standpunt van het Europees Parlement (EP). Het EP zal naar verwachting in november in plenaire zitting het standpunt bepalen waarmee het de onderhandelingen in de triloog zal ingaan. Ik zal mijn appreciatie van de EP-positie met uw Kamer delen, waar mogelijk al in de geannoteerde agenda of het verslag van de WSB Raad van 7 december. Daarbij zal ik ook ingaan op de punten in de positie van het EP die vanuit Nederlands perspectief aandacht vragen in de triloog.

De leden van de CDA-fractie vragen specifiek aandacht voor daklоosheid onder arbeidsmigranten. Verlies van werk kan voor deze groep ook direct verlies van huisvesting betekenen. Het CDA wil deze afhankelijkheid verminderen en bij werkloosheid beter samenwerken met landen van herkomst. Welke mogelijkheden ziet het kabinet om binnen Europa beter samen te werken bij het voorkomen van daklоosheid onder arbeidsmigranten en bij begeleiding of vrijwillige terugkeer?

Antwoord
Terugkeerondersteuning vormt een vast onderdeel van de landelijke aanpak wanneer duurzaam verblijf en werk in Nederland niet haalbaar zijn. Gemeenten werken daarbij samen met maatschappelijke organisaties, zoals de stichting Barka, het Leger des Heils en de Regenbooggroep op het gebied van informatievoorziening, praktische hulp bij de reis en, waar mogelijk, een warme overdracht in het herkomstland. Waar mogelijk zet het kabinet in op het verder bevorderen van de samenwerking tussen gemeenten, Rijk en (organisaties in) landen van herkomst.

De leden van de CDA-fractie constateren dat het kabinet stelt dat de bestaande uitzonderingen in de Arbeidstijdenrichtlijn voldoende ruimte bieden voor defensiepersoneel en dat wijziging van de richtlijn daarom niet nodig is. Deze leden vragen of die ruimte volgens het kabinet ook toereikend blijft wanneer de operationele inzet en gereedheid van Defensie de komende jaren verder toenemen.

Antwoord
Volgens rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU mogen EU-regels over arbeidstijden niet zo worden uitgelegd dat zij de strijdkrachten beletten hun taken te vervullen en bijgevolg afbreuk doen aan de verdediging van de territoriale integriteit en de bescherming van de nationale veiligheid als essentiële taken van de staat.[27] Lidstaten wordt daarom de ruimte geboden om van de Arbeidstijdenrichtlijn af te wijken, indien afwijking noodzakelijk is om de nationale veiligheid te waarborgen.

Dit geldt voor zowel inzet als voor opleiding en gereedstelling.[28] Daarmee biedt de Arbeidstijdenrichtlijn toereikende ruimte voor uitzondering. Het handhaven van de status quo

[27] HvJ EU, 15 juli 2021, zaak C-742/19, *Ministstvo za obrambo*, r.o. 43.
[28] HvJ EU, 15 juli 2021, zaak C-742/19, *Ministrstvo za obrambo*, r.o. 80-84.

van de Arbeidstijdenrichtlijn strekt bovendien tot aanbeveling omdat de uitzondering met betrekking tot de strijdkrachten ook van toepassing is op een reeks aanvullende EU-arbeidsveiligheidsvoorschriften. Het wijzigen van de Arbeidstijdenrichtlijn of de onderliggende Kaderrichtlijn Arbeidsveiligheid zou daarom onbedoelde gevolgen kunnen hebben voor dit bredere pakket aan regelgeving.

Vragen en opmerkingen van de leden van de JA21-fractie

De leden van de fractie van JA21 constateren dat het kabinet terecht aangeeft dat het tegengaan van dakloosheid een nationale competentie is. Waarom kunnen ervaringen hierover indien gewenst niet op het niveau van lidstaten gewisseld worden, maar moet dit formeel onder de vlag van de EU gebeuren? Welke meerwaarde heeft de raadsaanbeveling voor Nederland en leidt dit tot aanpassingen van het Nederlandse beleid inzake dakloosheid? Zo ja, welke?

Antwoord
Het kabinet onderschrijft dat huisvesting, waaronder de aanpak van dakloosheid, primair onder de verantwoordelijkheid vallen van de lidstaten zelf. Dit neemt niet weg dat er aspecten zijn waarvoor Europees gecoördineerde afstemming en samenwerking gewenst kan zijn. Het kabinet beschouwt de raadsaanbeveling als een aansluiting op het huidige Nationaal Actieplan Dakloosheid en voorziet naar aanleiding hiervan geen wijzigingen in het Nederlandse beleid.

De leden van de JA21-fractie vragen zich af of het kabinet onze conclusie deelt dat de gekunstelde redenering ten aanzien van de economische groei en het concurrentievermogen van de EU een nogal opzichtige manoeuvre is om zich op een terrein (‘gelijkheid’) te kunnen begeven dat niet tot de taken van de EU behoort of zou moeten behoren? Zo nee, waarom niet? Wat bedoelt het kabinet met haar ‘streven naar een inclusieve tekst’? Welke praktische gevolgen zouden kunnen voortvloeien uit de Raadsconclusies? En onderschrijft het kabinet dat dit alles op geen enkele manier mag leiden tot ‘positieve’ discriminatie van veronderstelde groepen in een achterstandspositie ten opzichte van andere groepen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord
Het kabinet deelt deze conclusie niet. De EU heeft een legitieme rol binnen de kaders van de Verdragen (Artikel 2 en 3 VWEU, Handvest van de Grondrechten). Met een inclusieve tekst streeft de regering naar een gebalanceerde benadering waarin alle groepen worden meegenomen. Verder kunnen de Raadsconclusies leiden tot harmonisatie van normen, kennisuitwisseling en het vaststellen van een gedeeld begrippenkader.

Verder lezen de leden van de JA21-fractie dat het kabinet stelt dat de Europese gelijkheidsstrategieën goed aansluiten bij het Nederlandse beleid. Wat zijn de concrete beleidsmatige gevolgen (geweest) van de Europese gelijkheidsstrategieën voor het Nederlandse beleid op deze terreinen? Waarom vindt het kabinet dat hier EU-strategieën voor nodig zijn? Vindt het kabinet überhaupt dat dit terreinen zijn waarop de EU zich zou moeten begeven? Zo ja, waarom? Wat gaat Nederland concreet inbrengen bij deze gedachtewisseling en in hoeverre is Nederland voornemens zich hierbij te mengen in binnenlandse aangelegenheden van andere lidstaten?

Antwoord
De EU-gelijkheidsstrategieën hebben geen directe aanpassingen van Nederlands nationaal beleid tot gevolg gehad, maar de uitgangspunten ervan sluiten wel aan bij onze eigen inzet. Nederland deelt de visie dat discriminatie en ongelijkheid grensoverschrijdend zijn en dat

Europese afstemming nodig is om fundamentele waarden te waarborgen. De wetgevende voorstellen uit de strategieën hebben wel concrete gevolgen voor beleid in Nederland, waaronder EU-richtlijnen loontransparantie (2023/970) en Richtlijn ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (2024/1385).

Het vrije verkeer van personen en diensten binnen de EU betekent dat elke Nederlander elders in de Unie moet kunnen wonen en leven zoals en met wie diegene dat wil. Verslechtering van deze fundamentele waarden in de Unie en daarbuiten raakt ook Nederland. Daarom is Europese inzet op gelijke behandeling en non-discriminatie noodzakelijk. Nederland brengt bij de gedachtewisseling voorbeelden van sociale en economische resultaten van gelijkheidsbeleid in, en bepleit binnen de EU-bevoegdheden gemeenschappelijke normen.

Ook vragen de leden van de JA21-fractie zich af wat het kabinet verstaat onder 'de ondersteuning en bevordering van sociale rechtvaardigheid en rechtvaardige transities' waaraan 'het vanuit de EU agenderen en stimuleren van samenwerking tussen werknemers, bedrijven en lidstaten' zou bijdragen.

Antwoord
Het kabinet zet zich in om de kwaliteit van werk te verhogen. De demografische transitie vraagt ons onder meer om zorgvuldiger met de bestaande potentiële beroepsbevolking om te gaan. Dit betekent ook een uitdaging om genoeg mensen te vinden om bij te dragen bij de transities van onze tijd, zoals het belang van de toenemende digitalisering voor onze economie en het belang van de vergroening van onze energienetwerken. Kwaliteitsbanen kunnen bijdragen aan het versterken van het concurrentievermogen, door het verhogen van de productiviteit en de arbeidsmarktparticipatie. Mensen dienen in goede omstandigheden, tegen een eerlijke beloning werk te verrichten. Voor uitbuiting, ontduiking van plichten, en het verminderen van de sociale bescherming van werknemers is geen plek in de EU. Dit binnen de EU agenderen zorgt voor een betere, eerlijkere, verdeling van arbeid en een gelijker speelveld voor bedrijven in de gehele EU.

De leden van de JA21-fractie constateren dat Nederland wil instemmen met een aantal voorliggende kernboodschappen, die ook wijzen op kansen die er zijn bij mensen met een migratieachtergrond. Waar wil Nederland mee instemmen, wat zijn de beweegreden daarachter en wat zijn de (mogelijke) praktische gevolgen daarvan?

Antwoord
Nederland stemt in met de kernboodschappen omdat het herkent dat een inhaalslag nodig is om EU-brede doelen te halen rondom scholing en armoede. De kernboodschappen wijzen op de kansen die er in dit kader zijn bij specifieke groepen, in het bijzonder jongeren tot 29 jaar, laagopgeleiden en mensen met een migratieachtergrond. Het kabinet vindt het belangrijk dat iedereen die mee kan doen, meedoet. Dit is niet alleen voor het individu belangrijk, maar is zeker in deze krappe arbeidsmarkt van wezenlijk belang.

Tenslotte constateren de leden van de JA21-fractie dat het kabinet aangeeft dat voor Nederland 'geen verstrekkende gevolgen' worden verwacht naar aanleiding van het richtlijnvoorstel. Welke eventueel 'minder' verstrekkende gevolgen zal of kan het richtlijnvoorstel eventueel wel hebben voor Nederland? En valt discriminatie op basis van politieke overtuiging ook onder het richtlijnvoorstel? Zo nee, wat is de opvatting van de minister hierover en op welke wijze handelt hij daarnaar bij de bespreking van dit agendapunt?

Antwoord
Het betreffende EU-Richtlijnvoorstel heeft betrekking op de gronden godsdienst of

levensovertuiging, leeftijd, handicap of chronische ziekte en seksuele gerichtheid. Het richtlijnvoorstel ziet op zowel de overheidssector als de particuliere sector als het gaat om sociale voordelen (met inbegrip van sociale zekerheid en sociale bescherming), onderwijs en aanbieden van en toegang tot goederen en diensten. De grond ‘politieke overtuiging’ valt niet onder het richtlijnvoorstel. Naar de mening van het kabinet is dat logisch, omdat het richtlijnvoorstel een uitbreiding is van de Kaderrichtlijn inzake gelijke behandeling in arbeid en beroep (2000/78/EG), die op dezelfde vier gronden ziet. De grond ‘politieke gezindheid’ is al opgenomen in de Algemene wet gelijke behandeling, die ook een brede reikwijdte heeft.

De inhoud van het richtlijnvoorstel is voor wat betreft de gronden godsdienst of levensovertuiging, handicap of chronische ziekte en seksuele gerichtheid al geregeld in de Algemene wet gelijke behandeling en de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte, die in 2016 tegelijk met de ratificatie van het VN-verdrag handicap is uitgebreid.

De gevolgen voor de grond leeftijd zullen ook beperkt zijn omdat in het richtlijnvoorstel ruime uitzonderingsmogelijkheden zijn opgenomen om leeftijdsgrenzen te kunnen stellen. Indien het richtlijnvoorstel zou worden aangenomen, vergt het voor de grond leeftijd wel implementatiewetgeving, omdat de huidige Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd alleen van toepassing is op het terrein van arbeid en beroep (dit is immers de implementatie van de bovengenoemde Kaderrichtlijn).

Bij de totstandkoming van het richtlijnvoorstel in 2008 en de aanpassing van het voorstel in 2023 zijn de gevolgen voor Nederland uiteengezet[29].

[29] Zie Kamerstukken I, 2008/9, 31544, nr. J;10, Kamerstukken II, 2022/23, 21501-31, nr. 709